

Sebastian Domagała*
ORCID: 0000-0003-2149-753
Uniwersytet Wrocławski

DOI: 10.19195/1733-5779.28.17

Mechanizm podzielonej płatności podatku VAT w Polsce na przykładzie charakterystyki prawno-porównawczej w Rumunii

JEL Classification: K34, H26, H21, H32, H25

Słowa kluczowe: mechanizm podzielonej płatności, podatek VAT, podatek od wartości dodanej, rachunek bankowy

Keywords: split payment mechanism, VAT, value added tax, bank account

Abstrakt: Przedmiotem opracowania jest analiza ustanawiająca przepisy mające na celu mechanizm podzielonej płatności podatku VAT w Polsce na przykładzie charakterystyki prawno-porównawczej w Rumunii. W artykule zdefiniowano pojęcie mechanizmu podzielonej płatności na podstawie stanowisk organów podatkowych. Badaniu poddano również wprowadzenie do rumuńskiego prawa podatkowego mechanizmu podzielonej płatności.

Split payment mechanism in Poland: The example of legal-comparative characteristics in Romania

Abstract: The subject of the study is an analysis establishing provisions for the split payment mechanism in Poland using the example of legal-comparative characteristics in Romania. The article defines the concept of the split payment mechanism based on the positions of tax authorities. The research also provides an introduction of the split payment mechanism to the Romanian tax law.

Wstęp

Najprościej mówiąc, jest to nowy mechanizm podzielonej płatności za faktury VAT. Przy jego zastosowaniu kwota VAT zostaje przelana na specjalne konto VAT,

* Opiekun naukowy (Scientific Tutor) — dr hab. Katarzyna Kopyściańska, prof. nadzw. UW

natomiast kwota netto trafia na rachunek rozliczeniowy. Dla każdego rachunku rozliczeniowego powinien powstać nowy bankowy rachunek VAT. Polska przystąpiła do państw, które stosują przepisy z zakresu podatku VAT w dużej mierze wraz z wprowadzeniem dyrektywy Rady Unii Europejskiej¹. Natomiast 1 lipca 2018 roku weszła w życie ustawa z 15 grudnia 2017 roku o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw², którą parlament uchwalił po kilkunastu miesiącach konsultacji. Ustawa ta wprowadza do ustawy VAT przepis o dobrowolnym split payment. W naszym kraju został wprowadzony model, który jest specyficzny i nie do końca został należycie przygotowany przez nasze władze. Dla naszego państwa może być on dogodny i odpowiedni, ponieważ wpływy z tytułu podatków od lat stanowią główne źródło dochodów budżetu, jak również oznacza olbrzymią stratę poprzez wyłudzenia podatku VAT. Oczywiście, że „dogodny i odpowiedni” to nie znaczy przyjazny czy korzystny, ale akceptowalny i możliwy do zastosowania bez znacznie negatywnego wpływu na funkcjonowanie podatnika. Skala nadużyć i oszustw, jakie towarzyszą nam od lat w podatku od wartości dodanej (VAT) w całej Unii Europejskiej, jest bardzo duża. W praktyce wygląda to następująco: nabywca towarów lub usług dokonuje przelewu pieniędzy na dwa konta. Może on przelewać tylko kwotę brutto za fakturę na rachunek bankowy nabywcy, wybierając przy tym opcję płatności podzielonej w bankowości elektronicznej. Fundusze, które będą wpływać na konto rozliczeniowe, będzie prowadził bank. Split payment będzie dostępny wyłącznie w walucie polskiej³.

I. Mechanizm podzielonej płatności w polskiej regulacji prawnej

Należy podkreślić, że mikroprzedsiębiorcom, którzy w swojej działalności gospodarczej wykorzystują wyłącznie rachunek bankowy do celów prywatnych, nie zostanie nadany automatycznie rachunek VAT. Będą musieli taki rachunek rozliczeniowy utworzyć i używać go w swojej działalności. Załóżmy, że mikroprzedsiębiorca wystawia fakturę firmie, która już korzysta ze split payment, ale sam tego rachunku VAT nie ma. Można sobie wyobrazić następujący scenariusz:

1. dana firma opłaca jego fakturę z wykorzystaniem mechanizmu split payment,
2. mikroprzedsiębiorca nie posiada rachunku VAT, dlatego bank cofa całą kwotę przelewu do firmy, która opłaciła fakturę,

¹ Dyrektywa Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 roku w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej (Dz.U. UE L 347/1).

² Ustawa z dnia 15 grudnia 2017 roku o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r. poz. 62), dalej: „ustawa o zmianie VAT”.

³ Ustawa z dnia 11 marca 2004 roku o podatku od towarów i usług (tekst jedn. Dz.U. z 2017 r. poz. 1221), dalej: u.p.t.u.

3. mikroprzedsiębiorca prosi nabywcę jego usługi, żeby wykonał przelew ponownie, tym razem bez użycia nowego mechanizmu płatności. W efekcie pieniądze wpłyną na konto mikroprzedsiębiorcy z opóźnieniem.

Z punktu widzenia mikroprzedsiębiorcy mechanizm podzielonej płatności może być korzystny dla przedsiębiorcy. Zwrot różnicy podatku co do zasady powinien nastąpić w terminie 60 dni od dnia złożenia rozliczenia⁴. Urząd Skarbowy będzie miał także obowiązek dokonać zwrotu podatku VAT w ciągu 25 dni na wniosek podatnika, złożony razem z deklaracją podatkową, gdy ubiegający się o zwrot spełni wiele dodatkowych warunków⁵. Ustawowo przewidziane są terminy dłuższe, na przykład 180 dni, gdy ubiegający się o zwrot podatnik nie wykonał w okresie rozliczeniowym czynności opodatkowanych⁶. Inaczej mówiąc, o mechanizmie podzielonej płatności można mówić wtedy, gdy dochodzi do anihilacji zapłaty ceny brutto za towar lub usługę na kwotę netto i kwotę VAT oraz przeprowadzenia przelewu tych kwot na dwa różne rachunki bankowe.

Organom podatkowym umożliwia się większe kontrolowanie przepływów VAT uczestników obrotu gospodarczego. Rewizję można uzyskiwać już na poziomie organu podatkowego (rachunek VAT), który zakłada bezpośrednią kontrolę organu podatkowego nad przepływami na rachunku VAT i prawo wyłącznego dysponowania tymi środkami. Drugi zakres mówi o rachunku VAT podatnika, gdzie podatnik zostaje właścicielem i posiadaczem środków nagromadzonych na rachunku VAT, jednak prawo dysponowania tymi środkami jest ograniczone⁷.

Rewolucyjnym kierunkiem mechanizmu podzielonej płatności jest rozdzielenie zapłaty należności przelewem na dwa kawałki: pierwszy to kwota odpowiadająca wysokości podatku VAT wskazanej na fakturze, która powinna być trafić na specjalny rachunek dostawcy, druga to kwota odpowiadająca należności sprzedawcy netto wykazanej na fakturze, która powinna zostać przekazywana na zasadach ogólnych lub jest rozliczana w inny sposób. Forma płatności dokonywana jest na poziomie systemów banków lub SKOK-ów (spółdzielcza kasa oszczędnościowo-rozliczeniowa), odpowiednio wysyłającego należności oraz odbiorcy należności. W celu sprawdzenia, czy dana płatność została zrealizowana metodą podzielonej płatności oraz w celu prawidłowego zaksięgowania kwot na odpowiednich rachunkach, banki oraz SKOK-i umożliwiają dostęp do specjalnego komunikatu przelewu, który jest dedykowany mechanizmowi podzielonej płatności⁸. Mechanizm podzielonej płatności nie pokazuje zasadniczych zmian w codziennych obowiązkach podatników VAT płacących za towary i usługi. Nabywca, który będzie chciał zapłacić w me-

⁴ Art. 87 ust. 2 u.p.t.u.

⁵ Art. 87 ust. 6 u.p.t.u.

⁶ Art. 87 ust. 5a u.p.t.u.

⁷ Studium wykonalności alternatywnych metod poprawy oraz uproszczenia poboru VAT, https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/docs/body/vat-study_summ_en.pdf (dostęp: 22.11.2018).

⁸ Ustawa o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw.

chanizmie podzielonej płatności, po otrzymaniu faktury od sprzedawcy skorzysta z dedykowanego do tego celu rodzaju przelewu, używając tak zwanego komunikatu przelewu (komunikat ten będzie udostępniony przez bank lub SKOK). Nie trzeba wykazywać przy tym numeru rachunku VAT, albowiem to bank lub SKOK dokonuje podziału płatności i przekazuje wskazaną w powiadomieniu kwotę podatku VAT na rachunek VAT dostawcy, zgodnie z zaleceniami zawartymi w komunikacie przelewu. W deklaracji tej, oprócz numeru rachunku rozliczeniowego, należy wskazać: numer faktury, wysokości kwot, które mają być zapłacone w mechanizmie podzielonej płatności ze wskazaniem kwoty brutto i VAT oraz NIP dostawcy lub usługodawcy. Kwota netto wpłynie na rachunek rozliczeniowy sprzedawcy, a kwota VAT-u na rachunek VAT. Co najważniejsze, nabywca powinien zrobić jeden przelew, a bank przekazuje wskazane w komunikacie przelewu kwoty odpowiednio na rachunek rozliczeniowy i na rachunek VAT dostawcy. Wprowadzenie mechanizmu podzielonej płatności ma na celu przeciwdziałanie nadużyciom i oszustwom podatkowym, eliminując przy tym ryzyko znikania podatników wraz z zapłaconym im przez kontrahentów, a nieodprowadzonym podatkiem VAT. Mechanizm ten praktycznie uniemożliwia powstawanie nadużyć już w momencie samej transakcji. Split payment będzie mechanizmem fakultatywnym, co oznacza, że o jego stosowaniu będzie zawsze decydował nabywca. Przyznanie inicjatywy co do wyboru stosowania mechanizmu podzielonej płatności nabywcy nie oznacza jednak, że sprzedawca nie będzie mógł zastrzec w umowie, że nie powinien stosować takiej formy rozliczeń. Kontrahenci mają w tym zakresie otwartość, wynikającą z zasady swobody umów i sami decydują, w jaki sposób dokonują rozliczeń przeprowadzanych transakcji. Samodzielność stosowania mechanizmu podzielonej płatności oznacza także, że może być on stosowany wybiórczo, zarówno jeśli chodzi o faktury, jak i kontrahentów. Znaczy to, że podatnik ma możliwość dowolnego wyboru, za które faktury chce płacić, stosując mechanizm podzielonej płatności, a które faktury opłaci w innej formie. Co więcej, mechanizm podzielonej płatności jest systemem elastycznym również w zakresie tego, jaką część kosztów wykazanych na fakturze podatnik chce zapłacić w podzielonej płatności. Podatnik może zapłacić w mechanizmie podzielonej płatności całość lub część kwoty odpowiadającej kwocie VAT wykazanej na fakturze⁹.

Należałoby bardziej zagłębić się w temacie, jak również omówić zalety i wady podzielonej płatności podatku VAT punktując najważniejsze jej założenia:

1. Przyspieszony zwrot VAT, następuje na wniosek podatnika wraz z deklaracją podatkową — rozwiązanie to jest fakultatywne i zależy wyłącznie od woli podatnika, dlatego też podatnik może płacić swoim dostawcom przez split payment. Nie ma przywileju składania wniosku jako odrębnego dokumentu¹⁰.

⁹ Ustawa o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw.

¹⁰ W. Kieszkowski, S. Majerowski, T. Wagner, *Mechanizm podzielonej płatności Split Payment. Tło, korzyści, zagrożenia. Ujęcie branżowe*, Warszawa 2018, s. 122.

2. Urząd skarbowy jest zobowiązany zrealizować zwrot różnicy podatku w ciągu 25 dni¹¹. Przepisy nie przewidują, żeby naczelnik urzędu skarbowego miał prawo przedłużenia zwrotu, w tym również jego weryfikacji.

3. Brak podwyższonej stawki odsetek za zwłokę, co oznacza, że podatnicy niekorzystający z mechanizmu podzielonej płatności nie zostaną obciążeni podwyższonymi odsetkami za zwłokę¹².

4. Wyłączenie odpowiedzialności solidarnej, czyli podatnik jest wyłączony z odpowiedzialności solidarnej za zaległości podatkowe podmiotu doprowadzającego do wykonania dostawy do wysokości wynikającej z faktury zapłaconej z zachowaniem płatności podzielonej¹³.

5. Ochrona przed sankcjami VAT podatników, którzy zdecydują się na regulowanie świadczenia przy użyciu specjalnego rachunku VAT, nie będą one dysponentem zastosowania regulacji związanych ze stosowaniem przeszkody, które nakładają na podatnika sankcje w wysokości 30% kwoty zaniżenia zobowiązania podatkowego¹⁴.

6. Wpływ dochowania należytej staranności — podmioty, które korzystają z mechanizmu podzielonej płatności będą musiały zapewnić domniemane dochowanie należytej staranności. Prawo podatnika do odliczenia jest uprawnieniem, a nie obowiązkiem, nie ma charakteru ulgi podatkowej pomimo podobieństwa do instytucji. Analogia jest pozorna wyłącznie na poziomie techniki zobowiązania podatkowego¹⁵.

7. Zmniejszenie zobowiązania podatkowego, w sytuacji gdy podatnik za pomocą mechanizmu split payment ureguluje w terminie wcześniejszym niż termin zapłaty podatku swoje zobowiązanie podatkowe, będzie mógł pomniejszyć kwotę zobowiązania podatkowego o kwotę wyliczoną według specjalnego wzoru określonego ustawie o VAT¹⁶.

Natomiast wady korzystania z mechanizmu podzielonej płatności są następujące:

1. Zwrot uzyskiwany jest na rachunek podatnika VAT — jest to niekwestionowany mankament takiego rozwiązania, ponieważ stanowi ograniczenie możliwości dysponowania środkami pieniężnymi.

2. Blokada pieniędzy, czyli najważniejsza wada split payment. Środki pieniężne, które znajdują się na rachunku, powinny zostać wydatkowane na zapłatę podatku VAT do urzędu skarbowego bądź na zapłatę VAT wynikającego z następujących faktur.

¹¹ Art. 87 ust. 6 u.p.t.u.

¹² W. Kieszkowski, S. Majerowski, T. Wagner, *op. cit.*, s. 136.

¹³ B. Brzeziński, K. Lasiński-Sulecki, W. Morawski, *Poprawa efektywności systemu podatkowego. Nowe narzędzia prawne w VAT i akcyzie*, Warszawa 2018, s. 114.

¹⁴ Art. 112b u.p.t.u.

¹⁵ P. Selera, *Prawo do odliczenia i zwrotu podatku naliczonego w VAT*, Warszawa 2014.

¹⁶ Art. 108d ust. 1 u.p.t.u.

3. Płatność tylko w polskiej walucie. Jeżeli podatnik rozlicza się ze swoimi dostawcami w obcej walucie, nie będzie mógł korzystać ze split payment. Również klienci podatnika, którzy zapłacą w obcej walucie, nie będą mogli zapłacić podatnikowi na rachunek VAT.

4. Nabywca może zdecydować o zastosowaniu split payment. Jedynie nabywca ma prawo do decyzji, czy będzie stosował mechanizm podzielonej płatności. Kontrahenci na podstawie postanowień mogą zdecydować o niestosowaniu we wzajemnych rozliczeniach dyspozycji split payment. Ustawa VAT nie nakłada obowiązku poinformowania kontrahenta o skorzystaniu z mechanizmu podzielonej płatności.

5. Możliwość zapłaty tylko za jedną fakturę. Nie można dokonać płatności za kilka faktur. Może to spowodować konieczność zwiększenia liczby zlecanych transakcji płatniczych, co mogłoby być złym rozwiązaniem dla firm¹⁷.

II. Mechanizm podzielonej płatności w rumuńskiej regulacji prawnej.

Państwem mającym zbliżone rozwiązania do polskich jest Rumunia, która również stosuje system podzielonej płatności oraz uzyskała zgodę Komisji Europejskiej na obligatoryjność tego rozwiązania. Niżej przedstawię, jak w tym państwie wygląda split payment. W 2018 roku rząd Rumunii wprowadził nowy system ściągania podatku VAT, w związku z którym każdy zarejestrowany do celów podatkowych podatnik jest zobowiązany do otwarcia przynajmniej jednego specjalnego konta VAT, używanego do ściągania i wpłacania podatku VAT na terenie Rumunii (albo w istniejącym banku, albo w ramach Skarbu Państwa). Poprzez wprowadzenie stosowania oddzielnych rachunków VAT (system podzielonej płatności) od 1 stycznia 2018 roku rumuński rząd spodziewał się zmniejszenia luki podatkowej w VAT, a przez to zwiększenia dochodów państwa¹⁸. Opisana metoda w Rumunii uregulowana została w rozporządzeniu rządu nr 23/2017, które weszło w życie z dniem 1 października 2017 roku. Od momentu wejścia w życie tych przepisów stosowanie tej metody płatności było dobrowolne przez pierwsze trzy miesiące, a od 1 stycznia 2018 roku należy ją stosować obligatoryjnie¹⁹.

Podatnicy zarejestrowani do celów podatkowych muszą wpłacać kwoty, które odpowiadają podatkowi od dostawy towarów i świadczenia usług, na własne specjalne konto VAT. Przedsiębiorca, który odlicza rumuński podatek VAT, powinien otworzyć odpowiedni rachunek VAT Skarbu Państwa lub zaangażowanej rumuńskiej instytucji kredytowej i przekazać klientom dane owego konta bankowego.

¹⁷ W. Kieszkowski, S. Majerowski, T. Wagner, *op. cit.*, s. 90.

¹⁸ <https://www.tpa-group.com/de/front-blog/rumaenien-2018-umsatzsteuer-split-vat/> (dostęp: 20.11.2018).

¹⁹ <https://www.gtai.de/GTAI/Navigation/DE/Trade/Recht-Zoll/Wirtschafts-und-steuerrecht/recht-aktuell,t=polenrumaenien--das-neue-splitpaymentverfahren,did=1820264.html> (dostęp: 19.11.2018).

Na rachunku należy podać dane dwóch kont bankowych wraz z uwagami. W tych okolicznościach należy dostosować funkcjonowanie systemu ERP (ang. Enterprise Resource Planning)²⁰.

Ponadto każdy podatnik jest zobowiązany w ciągu najwyżej 7 dni od dnia wyrównania rachunku z tytułu dostawy towarów i świadczenia usług, przelać wszystkie niewpłacone dotąd kwoty na swoje konto VAT. Każdy podatnik zarejestrowany do celów podatkowych ma obowiązek przelać kwotę odpowiadającą podatkowi VAT od zakupu towarów i usług z własnego rachunku VAT na rachunek VAT dostawcy. W przypadku podatników niezarejestrowanych do celów podatkowych płatność podatku VAT od towarów i usług może zostać uiszczona z rachunku rozliczeniowo-oszczędnościowego podatnika na odpowiedni rachunek VAT dostawcy. Zasady dotyczące ściągania i płacenia podatku VAT od towarów i usług zgodne z opisanym systemem nie obowiązują w przypadku transakcji gotówkowych lub tych z użyciem kart płatniczych i kredytowych.

Rozporządzenie rządu, na mocy którego wprowadzono nowy system podzielonej płatności (nowe odrębne konta VAT), określa także sposób, w jaki można założyć i korzystać z konta VAT, a także jak będą zaksięgowywane obciążenia konta i wpłaty. Obejmuje ono warunki, w jakich kwoty mogą być przelewane z rachunku VAT na rachunek rozliczeniowo-oszczędnościowy. Ponadto określa sposób, w jaki można zaksięgować obciążenia rachunku i wpłaty kwot z korekt (w przypadku błędów podczas transakcji płatniczej, korekt rachunków, dopasowania podstawy opodatkowania). Należy także podkreślić, że podjęcie gotówki z konta VAT jest zabronione. Dokument precyzuje zobowiązania instytucji finansowych i rumuńskiego Skarbu Państwa odnośnie do wykonywania transakcji.

Zgodnie z rozporządzeniem nieprzestrzeganie zasad systemu podzielonej płatności skutkuje nałożeniem poważnych kar pieniężnych (odnośnie do naruszeń dyrektywy regulującej metodę podzielonej płatności od 1 stycznia 2018 roku przewiduje się kary w wysokości do 50% niewpłaconej na rachunek VAT kwoty podatku). Obowiązuje ono od 1 stycznia 2018 roku. W okresie od 1 października 2017 do 31 grudnia 2017 roku podatnicy mogli korzystać z prawa opcji do stosowania systemu podzielonej płatności. Wówczas przysługiwały im następujące ulgi podatkowe:

- obniżenie należnego za czwarty kwartał roku rozliczeniowego 2017 podatku od osób prawnych lub podatku od mikroprzedsiębiorstw o 5%,
- umorzenie wszelkich kar za opóźnienia w płatności podatku VAT²¹.

Poprzez wprowadzenie metody podzielonej płatności rumuński fiskus chce kontrolować przyszły obrót płatniczy między podatnikami. Od 1 stycznia 2018 roku usługobiorcy mieli obowiązkowo przelewać widniejącą na rachunku kwotę podatku VAT na konto specjalne usługodawcy. Obowiązywanie miało być zawarte

²⁰ https://www.kmlz.de/de/Newsletter_25_2017 (dostęp: 22.11.2018).

²¹ <https://www.tpa-group.com/de/front-blog/rumaenien-2018-umsatzsteuer-split-vat/> (dostęp: 20.11.2018).

nie tylko dla przedsiębiorstw z siedzibą na terenie Rumunii, lecz także dla tych, które są tam zarejestrowane jedynie do celów podatkowych VAT²².

Początkowo model ten, zakładający zwalczanie oszustw podatkowych VAT, miał być stosowany wobec wszystkich zarejestrowanych przedsiębiorstw, odprowadzających podatek VAT w Rumunii. Rumuński ustawodawca ograniczył jednak ściślej obszar stosowania split payment, na skutek czego tylko określone przedsiębiorstwa mające zobowiązania podatkowe z tytułu podatku VAT w Rumunii mają obligatoryjnie stosować tę metodę płatności.

Tabela 1. Ostateczny obszar stosowania metody split payment w Rumunii

Kategoria	Początek stosowania
Podatnicy ze zobowiązaniami podatkowymi z tytułu podatku VAT 31 grudnia 2017 roku ponad zasadniczy próg na podstawie wielkości przedsiębiorstwa (15 tys. lei dla dużych przedsiębiorstw; 10 tys. lei dla średnich przedsiębiorstw i 5 tys. lei dla wszystkich pozostałych przedsiębiorstw), o ile te zobowiązania nie zostały wyrównane do 31 stycznia 2018 roku	1 marca 2018 roku
Podatnicy z wyższymi zobowiązaniami podatkowymi z tytułu podatku VAT niż powyższe wartości progowe, o ile zaległości nie zostały wyrównane w ciągu 60 dni (skumulowane po 1 stycznia 2018 roku)	Pierwszy dzień drugiego miesiąca (po 60 dniach zwłoki)
Podatnicy, którzy do 31 grudnia 2017 roku znajdują się w trakcie postępowania upadłościowego	1 marca 2018 roku
Podatnicy, którzy po 1 stycznia 2018 roku znajdują się w trakcie postępowania upadłościowego	Pierwszy dzień następnego miesiąca po wniesieniu wniosku o upadłość

Źródło: https://www.icon.at/de/publikationen/news/?tx_newsicon_pi2%5Bnews%5D=1145&tx_newsicon_pi2%5Baction%5D=detail&tx_newsicon_pi2%5Bcontroller%5D=News&cHash=52f982eb09f095f01b80976b3142a3c6.

Z racji ograniczeń obszaru stosowania metody podzielonej płatności niezaangażowane przedsiębiorstwa zagraniczne nie muszą rzekomo przedsięwziąć żadnych środków zaradczych, żeby odpowiadać wymogom organów podatkowych, i mogą „odetchnąć z ulgą”, gdyż nie muszą otwierać kolejnego rachunku bankowego oraz zmieniać procesów firmy względem nowych wytycznych (o ile nie powstały żadne szkodliwe zobowiązania podatkowe z tytułu podatku VAT, a także nie skorzystano z prawa opcji do dobrowolnego stosowania split payment).

W praktyce okazało się jednak, że nie niezobowiązany do stosowania metody podzielonej płatności przedsiębiorca, lecz nabywca zostanie ukarany w przypadku niewłaściwie wpłaconej należności.

²² https://www.kmlz.de/de/Newsletter_25_201 (dostęp: 22.11.2018).

Ponieważ znaczna liczba rumuńskich przedsiębiorstw do 31 grudnia 2017 roku miała poważne zobowiązania podatkowe z tytułu podatku VAT względem rumuńskiego fiskusa, wszystkie te przedsiębiorstwa były zobowiązane od 1 marca 2018 roku stosować metodę podzielonej płatności. Wobec tego nabywca musi podzielić płatność:

- przelew kwoty netto na konto firmowe dostawcy,
- przelew kwoty podatku na specjalne konto rozliczeniowe VAT²³.

Przed opłaceniem rachunku wpływu należności należy skontrolować status podatku VAT usługodawcy. Można tego dokonać na podstawie numeru identyfikacji podatkowej NIP, znajdującego się na stronie rumuńskich organów podatkowych.

Konkludując rozważania, praktyka pokazuje, że przedsiębiorstwa, które samodzielnie nie zobowiązały się do stosowania metody split payment, ostatecznie zostały bezpośrednio objęte tym obowiązkiem w wyniku zaostżenia rumuńskiego prawa podatkowego w zakresie podatku VAT. W rumuńskim prawie nie istnieje żaden obowiązek informowania usługobiorcy przez usługodawcę o stosowaniu przez niego split payment. Jeżeli dostawca nie poinformuje swojego klienta o nałożeniu na niego obowiązku stosowania metody podzielonej płatności i nabywca, nie sprawdzwszy wcześniej statusu podatkowego VAT dostawcy, płaci całą kwotę brutto na konto firmowe dostawcy, to zostanie na niego nałożona kara przez rumuńskie organy podatkowe. Wprowadzenie split payment w Rumunii powoduje daleko idące konsekwencje dla każdego przedsiębiorcy, który otrzymuje rachunek z wykazem rumuńskiego podatku VAT (normalna stawka podatku 19%). Szczególnie gdy zawiera się umowy z wieloma rumuńskimi dostawcami, powstaje podwyższone ryzyko kary. Ponadto wymagane ustalenie statusu podatkowego VAT może być bardzo czasochłonne.

Już po dwóch miesiącach stosowania nowych przepisów należy stwierdzić, że następujące zmiany doprowadziły do obowiązku dochowania należytej staranności wobec usługobiorcy (co do rachunków z rumuńskim podatkiem VAT). Często zadawane jest pytanie, czy możliwe jest przeprowadzenie przez zarejestrowane do celów podatkowych VAT przedsiębiorstwa na terenie Rumunii automatycznej kontroli statusu podatkowego VAT swoich partnerów handlowych²⁴. Niewątpliwie ułatwiłoby to kontrolę procesu płatności.

Wnioski

Należy przyjąć, że w Polsce mechanizm podzielonej płatności został skierowany głównie do obrotu wewnątrz krajowego i nie można sobie wyobrazić jego

²³ https://www.icon.at/de/publikationen/news/?tx_newsicon_pi2%5Bnews%5D=1145&tx_newsicon_pi2%5Baction%5D=detail&tx_newsicon_pi2%5Bcontroller%5D=News&cHash=52f982eb09f095f01b80976b3142a3c6 (dostęp: 23.11.2018).

²⁴ *Ibidem*.

zastosowania, kiedy przedsiębiorca nie jest podatnikiem VAT. Z punktu widzenia jego funkcjonowania nie ulega również wątpliwości, że problem z oszustwami i nadużyciami od wartości dodanej, który trwał od dłuższego czasu, wymagał wprowadzenia nowych metod, a mechanizm podzielonej płatności jest jedną z nich. Czy jest on modelem idealnym? Oczywiście nie. Zawiera mnóstwo błędów, a najważniejszym niewątpliwie może być negatywny wpływ na płynność finansową podatników. Istotnym błędem jest również to, że podatnik nie będzie mógł swobodnie dysponować zebranymi kwotami na rachunku VAT.

Natomiast jeśli chodzi o mechanizm podzielonej płatności w Rumunii, który został wprowadzony poprzez swoją regulację prawną, w sytuacji nadużyć i oszustw podatkowych przewiduje wysokie kary pieniężne w wysokości 50% niewpłaconego podatku na rachunek VAT. Rumunia poszła o krok dalej i nie wprowadziła przepisu, który określałby obowiązek informowania usługobiorcy przez usługodawcę o stosowaniu mechanizmu split payment. Rumuńskie organy podatkowe będą mogły nakładać kary finansowe w razie pomyłki, gdy przedsiębiorca wpłaci kwotę brutto na rachunek firmowy.

Kluczowe jest zatem, że państwa UE mają świadomość problemu, z jakim borykają się od lat, w związku z wyłudzeniami podatkowymi, które stanowiły istotny element na tle podejmowanych działań na gruncie stosunku podatkowo-prawnego. Na skutek tego wprowadzono mechanizm podzielonej płatności, a nowe przepisy powinny być przejrzyste i klarowne dla podatników.

Bibliografia

- Brzeziński B., Lasiński-Sulecki K., Morawski W., *Poprawa efektywności systemu podatkowego. Nowe narzędzia prawne w VAT i akcyzie*, Warszawa 2018.
- Kieszkowski W., Majerowski S., Wagner T., *Mechanizm podzielonej płatności Split Payment. Tło, korzyści, zagrożenia. Ujęcie branżowe*, Warszawa 2018.
- Selera P., *Prawo do odliczenia i zwrotu podatku naliczonego w VAT*, Warszawa 2014.

Akty prawne

- Dyrektywa Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 roku w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej (Dz.U. UE L 347/1).
- Ustawa z dnia 15 grudnia 2017 roku o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r. poz. 62).
- Ustawa z dnia 11 marca 2004 roku o podatku od towarów i usług (tekst jedn. Dz.U. z 2017 r. poz. 1221).

Strony internetowe

- https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/docs/body/vat-study_summ_en.pdf.
- <https://www.tpa-group.com/de/front-blog/rumaenien-2018-umsatzsteuer-split-vat/>.
- https://www.kmlz.de/de/Newsletter_25_2017.

<https://www.gtai.de/GTAI/Navigation/DE/Trade/Recht-Zoll/Wirtschafts-und-steuerrecht/recht-aktuell,t=polenrumaenien--das-neue-splitpaymentverfahren,did=1820264.html>.

https://www.icon.at/de/publikationen/news/?tx_newsicon_pi2%5Bnews%5D=1145&tx_newsicon_pi2%5Baction%5D=detail&tx_newsicon_pi2%5Bcontroller%5D=News&cHash=52f982eb09f095f01b80976b3142a3c6.

Split payment mechanism in Poland: The example of legal-comparative characteristics in Romania

Summary

It should be assumed that the split payment mechanism in Poland is used for domestic turnover and is allowed only between VAT taxable persons. In terms of functioning of the mechanism there is no doubt that the VAT fraud problem, that was current for a long time, required the introduction of new methods, such as the split payment mechanism. Accordingly, the question arises: is the split payment mechanism perfect? Of course not. The way of payment contains many errors and may also negatively affect the financial liquidity of taxpayers. A great disadvantage of the mechanism is also that the taxpayer will not be able to freely make use of the amounts paid into the VAT account.

With regard to the Romanian split payment mechanism introduced in the case of VAT frauds, the regulations of the law provide financial penalties representing 50% of the amount of VAT unpaid into the VAT account. Romania went one step further and has not implemented a law that would define an obligation of service providers to inform their customers about using the split payment mechanism. The Romanian tax authorities will be able to impose financial penalties when a trader will pay the amount by mistake into the seller's account.

Therefore, it's important that EU member states are aware of the fraud problem they've had for years, which is a significant part of companies' activities based on tax law. As a result, the split payment mechanism has been introduced and the new rules shall be transparent and clear for the taxpayers.

